

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Využití tradičních a netradičních výtvarných technik v mateřské škole

Vypracovala: Anna Dolejšová

Vedoucí práce: Mgr. Monika Janoušková

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Monice Janouškové za projevenou ochotu, trpělivost a další cenné rady při zpracování mé bakalářské práce. Dále děkuji paním učitelkám z mateřské školy za poskytnutý materiál, za prostor pro realizaci a prověření metodických postupů a v neposlední řadě dětem, za jejich fantazii a tvořivost.

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na výtvarné tvoření dětí předškolního věku v mateřské škole s využitím tradičních a netradičních výtvarných technik. V teoretické části je popsán vývoj dětského výtvarného projevu od 3 do 6 let. Dále je vysvětlen význam tvořivosti pro dítě v předškolním věku a uvedené možnosti využití recyklovatelných materiálů ve výtvarných činnostech.

Praktickou část tvoří sborník námětů k jednotlivým ročním obdobím, doplněný metodickými postupy a fotodokumentací. Náměty jsou zaměřeny pro děti, učitele i rodiče.

Klíčová slova – náměty, výtvarný projev dětí, recyklovatelný materiál, tvořivost

Abstract

Bachelor thesis is focused on preschool children's art creation in kindergarten using traditional and non-traditional art techniques. The theoretical part describes the development of children's artistic expression between 3 and 6 years. Furthermore, it explains the importance of creation for preschool children and mentions the possibilities of using recyclable materials in creative activities.

The practical part of thesis consists of collection of art creation suggestions for each season of the year, with methodological procedures and photodocumentation. Suggestions are meant for children as well as teachers and parents.

Keywords – suggestions, children's artistic expression, recyclable material, creativity

Obsah

1	VÝTVARNÝ PROJEV DÍTĚTE	7
1.1	Kresba.....	7
1.2	Malba	9
1.3	Prostorová tvorba	11
2	Tvořivost	12
2.1	Sebeúcta a tvořivost.....	16
2.2	Tvořivá hra.....	18
3	Výtvarná činnost s využitím odpadových materiálů.....	19
3.1	Environmentální výchova dětí.....	20
3.2	Práce s odpadovými a zbytkovými materiály.....	21
3.2.1	Papír a papírenské výrobky.....	22
3.2.2	Textilní materiály	22
3.2.3	Odpady při zpracování dřeva a korek.....	23
3.2.4	Plasty.....	23
3.2.5	Sklo.....	24
4	Praktická část – Sborník námětů	24
4.1	Jaro	24
4.1.1	Tradiční techniky.....	24
4.1.2	Netradiční techniky.....	28
4.2	Léto.....	30
4.2.1	Tradiční techniky.....	30
4.2.2	Netradiční techniky.....	35
4.3	Podzim.....	40
4.3.1	Tradiční techniky.....	40
4.3.2	Netradiční techniky.....	43
4.4	Zima.....	45
4.4.1	Tradiční techniky.....	45
4.4.2	Netradiční techniky.....	48
	ZÁVĚR.....	51
	POUŽITÉ ZDROJE.....	52

ÚVOD

Při výběru tématu pro mou bakalářskou práci rozhodlo, aby téma pro mě samotnou bylo zajímavé, obohacující a využitelné pro praxi. Vzhledem k tomu, že mám blízký vztah k rukodělným činnostem, rozhodla jsem se zaměřit svou práci na výtvarnou činnost. Cílem bakalářské práce je představit práci s netradičními materiály a postupy. V praktické části proto vznikne soubor nápadů pro práci s dětmi, který poslouží nejen začínajícím učitelkám, ale poradí i rodičům, jak by mohli se svými dětmi doma tvořit. Inspiraci jsem čerpala z publikací Šottnerové, Kohlové a Horové. Pro lepší přehlednost jsou náměty rozdělené podle ročních období.

V teoretické části je popsán vývoj výtvarného projevu dětí předškolního věku. V práci se také zaměřuji na význam tvořivosti při výtvarných činnostech a zmiňuji možnosti využití odpadových a zbytkových materiálů. V této části se především opírám o publikace Vágnerové, Beana a Vodákové.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝTVARNÝ PROJEV DÍTĚTE

1.1 Kresba

Předškolní děti svůj vlastní názor na svět vyjadřují v kresbě, vyprávění nebo ve hře (VÁGNEROVÁ, 2012, s. 187) DAVIDO (2008) uvádí, že dětská kresba závisí na vývoji jedince bez ohledu na jeho umělecké schopnosti. I když se někdy stane, že kresba je poněkud neobratná, nemusí to nutně znamenat duševní zaostalost. Každému věku náleží určitý druh kresby. Podle Vágnerové (2012) vývoj kresby prochází několika fázemi: **Presymbolická, senzomotorická fáze**, v tomto stádiu je grafomotorická část (např. čmárání) mnohem víc zajímavější a udělá dítěti větší radost než samotný výsledek, kterým se dítě už dále nezabývá. Další fází je **fáze přechodu na symbolickou úroveň**, kde dítě pomalu zjišťuje, že čmáráním může zachycovat realitu kolem sebe. Konečný výtvar dítěte bývá pojmenován na základě nějakého výrazného znaku. Poslední fáze je **fáze primárního symbolického vyjádření**, kdy si dítě určí něco konkrétního, co nakreslí a dovede tento úmysl uskutečnit. Zda si je zobrazovaný objekt podobný, závisí na rozvoji celé řady schopností a dovedností (motoriky, senzomotorické koordinace, poznávacích procesů atd.), ale také na emočním stavu jedince. Jelikož je kresba brána jako vyjádření názoru dítěte na zobrazovaný objekt, může se stát, že kresba bude obsahovat více subjektivně významných znaků než jeho reálnou podobu. I vývoj kresby **lidské postavy** má svůj typický průběh, v němž se též odráží celkový rozvoj dětské psychiky. VÁGNEROVÁ (2012) uvádí 3 stádia vývoje:

1. **Stádium hlavonožce** – Přibližně kolem 3. roku dítěte se objevuje kresba lidské postavy. Dětské pojetí vychází ze zkušeností s vlastním tělem, ale také pozorováním jiných lidí. Dítě se soustřeďuje především na zobrazení hlavy a obličeje, který je důležitý na navazování sociálního kontaktu. Primárním

zobrazením lidské postavy je hlavonožec. Podle DAVIDA (2008) je postava znázorněna kolečkem představujícím zároveň hlavu i trup zepředu, k němuž jsou napojeny dvě čárky – nohy, a často ještě další dvě – ruce. S rostoucím věkem dítětem přibývají na hlavonožci detaily, jako jsou oči, ústa a pupek v podobě tečky nebo malého kolečka. Postava je vždy zobrazena zepředu.

2. **Stádium subjektivně fantazijního zpracování** – Toto stádium je charakteristické pro děti ve věku 4-5 let. Vyznačuje se akcentací detailů, které jsou chápány jako důležité, přesto ale kresba není příliš podobná realitě. Typickým příkladem jsou průhledné kresby.
3. **Stádium realistického zobrazení** – Dětské výtvary na konci předškolního věku začínají být více podobné skutečnosti. Většinou dítě kreslí to, co doopravdy vidí.

Mezi 4. a 5. rokem je kresba dítěte čitelnější a bohatší na detaily. Vyplňuje i prázdko kolem samotné kresby (nebe, půda). Končetiny u postav začíná dítě zdvojit a věnuje pozornost prstům. Nejen postavy, které jsou ověšené různými šperky, klobouky a knoflíky, ale i jiné objekty jsou znázorněny do detailů. Dům má řadu oken, anténu, komín a zahradu, ve které dítě dovede odlišit květiny od stromů, a stromy jehličnaté od listnatých.

V tomto věku se často objevuje **transparence** - průhled. Dítě nakreslí mamince kabátek a na něj pupík, protože ví, že ho tam maminka má.

V pěti až šesti letech je kresba mnohem čitelnější a technika jistější. Zvířata už se jen málo podobají lidem, až na hlavu, která si dlouho zanechává lidský výraz a je kreslena zepředu, zatímco tělo je z profilu.

METODICKÉ VEDENÍ A ORGANIZACE PRÁCE

Je důležité dávat dětem dostatek příležitostí ke kreslení a umožnit jim vyzkoušet různé techniky kresby, SVOBODOVÁ (1998) uvádí tyto:

- **Kresba tužkou, tuhou**

- **Kresba křídou**
- **Kresba pastelem (suchým, voskovým)**
- **Kresba tuší**
- **Proškrabávání vosku pokrytého tuší**
- **Kresba zmizíkem do inkoustového podkladu**

Uždil a Šašinková (1980) uvádí, že nezbytné pracovní technické návyky se u dětí utvářejí přirozenou cestou a to častým zacházením s grafickým materiálem. Individuální přístup učitelky je zde velmi důležitý, protože děti přicházejí do školek s různými zkušenostmi s materiálem. Důležitou podmínkou k úspěchu dítěte je projevený zájem o práci, ocenění a příznivé hodnocení v průběhu výtvarné činnosti. Učitelka může s dítětem vést dialog přímo nad kresbou a tím rozvíjet jeho představy - Co ještě roste na zahradě? Co chybí mamince? Vede dítě k tomu, aby nad svým obrazem hovořilo. Tyto rozhovory také mohou přispívat k rozvíjení jazykových schopností.

Děti si volí náměty samy, ale můžeme jim s nimi i pomoci. Výtvarný materiál by měl mít vyhrazené své místo, které je dětem přístupné.

HODNOCENÍ

Hodnocení může být jak individuální, tak i před kolektivem a posiluje vztah dětí ke kreslení, čímž se stává oblíbenou zájmovou činností ranních i odpoledních her.

1.2 Malba

Podle Uždila a Šašinkové (1980) malování posiluje dětský vztah ke skutečnosti, barva dělá dětem radost a násobí jejich zájem o výtvarnou činnost. Malování se v první fázi příliš neliší od kreslení. Dítě nejdříve čárá a později teprve rozmisťuje určité znaky po ploše. Počáteční čarání dítěti umožňuje, aby se hrou formou seznámilo s barvou a vyzkoušelo její možnosti. První čáranice nemají obsah, někdy je však děti přirovnávají k věcem, osobám, zvířatům a jevům, které jim připomínají (déšť, ohňostroji...). Někdy dětem působí potíže

namáčení štětce do husté barvy nebo lehké držení štětce. Také se stává, že je dítě často zaskočeno roztékáním barvy nebo jejím mísením s jinou a rozpíjením barev.

Po čtvrtém roce dítě zkouší zaplnit celou plochu a pokouší se znázornit pozadí. Kresba štětcem zůstává dominantní.

METODICKÉ VEDENÍ A ORGANIZACE PRÁCE

Ze začátku dětem představujeme malování formou hravých činností, jako je například roztírání barevných skvrn prstem či dřívkem, zapouštění barev do vlhkého podkladu nebo rozfoukávání brčkem. Děti si všímají prolínání barev, poznávají vznik nové barvy při smíchání s jinou jak na papíře, tak i ve sklenici s vodou.

Je dobré hry s barvou zařadit do ranních her, kdy učitelka může pracovat s dětmi individuálně nebo v malé skupince, kde se snadno může věnovat všem.

Když už se děti s barvou seznámily a poznaly její vlastnosti, následuje tzv. **vlastní malování**, kde se především zaměřujeme na upevňování pracovních návyků. Ukážeme si, jak správně zamíchat barvu, názorně předvedeme, jak se drží štětec a je-li třeba, učitelka individuálně držení štětce opravuje. Namočený štětec bychom měli před nanášením přiměřeně otřít a barvu nanášet zlehka. Je lepší, když má každá barva svůj vlastní štětec. V případě, že se pracuje ve větším počtu dětí je třeba zdůraznit, že je nutno štětec řádně vyprat před použitím jiné barvy. Dohlžíme, aby děti měly vždy čistou vodu na vyprání štětce a vyhrnuté rukávy.

Je dobré spojovat malování s pracovní výchovou tak, že dětem dovolujeme pomáhat při přípravě. Mohou rozložit na stůl igelitový ubrus na němž se bude malovat, přinést kelímky s vodou, štětce a podobně. K dispozici je i hadr, který dítě využívá při vylití vody buď samo a nebo s pomocí paní učitelky.

HODNOCENÍ

Hodnotit můžeme před kolektivem za přítomnosti druhé učitelky a i při přirozené komunikaci s dítětem. Vždy vystavujeme všechny práce, kdy se děti mohou podílet na utváření nástěnky. Radost z výsledků bývá silnou motivací pro další výtvarnou činnost.

1.3 Prostorová tvorba

Při didaktických hrách, které jsou zaměřeny na tvar, velikost a strukturu, se tvoří jakási předehra modelování. Pro dítě je snadnější realizovat svou představu malbou či kresbou, avšak modelování umožňuje to, co předchozí nedovoluje: opravovat tvar, který dítě neuspokojuje. Abychom předešli nezájmu o modelování vyvolaný opakovanými neúspěchy dítěte, je třeba dítěti pomáhat zvládnout technické a materiální překážky. SVOBODOVÁ (1998) uvádí, že můžeme prostorově vytvářet z tradičních i netradičních materiálů, jako je například:

- Hlína, plastelína, modurit, slané těsto
- Různé přírodniny (plody, větvičky, mech...)
- Recyklovatelné materiály (plechovky, obaly od potravin, plastové nebo skleněné lahve, sáčky...)

Děti se učí různě kombinovat materiály a tvořit trojrozměrně. Tyto činnosti rozvíjí prostorovou představivost, podporují hmatové schopnosti a inspiruje děti k vynalézavosti. Hry s prostorem jsou pro děti přitažlivé a obohacují všechny oblasti dětské psychiky.

S dětmi čtyřletými až pětiletými pomalu stupňujeme nároky na provedení a učíme je dalším dovednostem. Učíme, jak změnit kouli v mističku vtlačováním palců uvnitř a prstů vně proti sobě. Snažíme se modelovat složitější tvary a zaměřujeme se na správné spojování hlíny. Děti jsou zvyklé z tvorby s plastelínou, že stačí spojit bez většího tlaku a pak jsou zklamány, že se jim při

zasychání dílo z hlíny rozpadá. Spojení musí být pevné, připojené dostatečným tlakem a uhlazený tak, aby spoj nebyl vidět.

Nejstarší děti se učí u postav zachytit pohyb, uplatňovat detaily, podle kterých poznáme postavu a nebo ztvárnit dějové situace. (UŽDIL, ŠAŠINKOVÁ 1980)

2 Tvořivost

Když bychom hledali definici, co znamená tvořivost, nenašli bychom jednotnou odpověď. Mnoho odborníků se shoduje v tom, že je to *schopnost vytvářet nové, neobvyklé, originální způsoby řešení* (Fichnová, Szobiová, 2007, str.5). Bean (1995, str. 15) definuje tvořivost jako *proces, kterým jedinec vyjadřuje svou základní podstatu prostřednictvím určité formy nebo média takovým způsobem, jenž v něm vyvolává pocit uspokojení; proces posléze vyústí v produkt, který o této osobě, tedy o svém původci, něco sděluje ostatním*. Tato definice se týká jak dospělých osob, tak i dětí. Být tvořivý znamená být sám sebou a mít schopnost se i jako takový projevat. Je otázkou, zda brát tvořivost jako produkt nebo proces. Odpověď je obojí. Pokud dítě myslí tvořivě, jedná se o proces, který se nějakým způsobem projeví. Projevem – produktem může být cokoliv, co je dítě schopno vytvořit rukama nebo celým tělem (psaní, kreslení, malování, tanec, mimické projevy, hraní si – těmito způsoby se může tvořivost projevat). Ještě před několika lety se lidé domnívali, že touto schopností nejsou obdařeni všichni, jen pár vyvolených jako například vědci, proslavení umělci nebo literáti. Bean (1995) se domnívá, že tvořivost je vrozená schopnost, kterou má v sobě každý z nás a je tomu tak. Nové výzkumy zjistily, že tvořivý je každý, ovšem na jiné úrovni. Někdo je tvořivý více, někdo méně. Podle Königové (2006) můžeme brát tvorbu jako způsob sebepoznání. Dítě reaguje přirozenou reakcí na okolní svět pomocí tvořivosti. Pokud dítě nemá možnost své tvořivé schopnosti bez překážek rozvíjet, nemůže se ani jeho sebedůvěra a sebeúcta plně rozvinout. Cokoliv, co jedinci brání v tvoření, se nepříznivě odrazí v chápání jeho vlastního já. Dítě o sobě pochybuje a své nutkání k činnostem potlačuje, aby se vyhlo trestu, kritice a hanbě. Naopak

když rodiče podporují výchovu k tvořivosti, ubezpečují ho tím o hodnotě jeho osobnosti. U dítěte je zcela přirozené se vyjadřovat bez jakýchkoliv omezení, dokud nezjistí, že za své počiny mohou být i potrestány. V případě, že dítě získá tuto nepříjemnou zkušenost, může se stát, že se přestane rozvíjet jeho schopnost tvořit a ustrne. Naopak když má dítě ze svého talentu při činnosti opakované uspokojení, bude tento talent pravděpodobně projevovat i na vyšší úrovni svého rozvoje. Tvořivost lze také trénovat a rozvíjet cílenými úkoly. U dětí předškolního věku hraje rozvoj tvořivé schopnosti velkou roli, neboť v tomto věku dítě nejvíce rozvíjí svou osobnost a na nás je mu pomoci. Měli bychom dítěti umožnit přístup k různým materiálům, pomůckám a hračkám. Tyto samotné materiály tvořivé nejsou, záleží na tom, jak je dítě využije (Bean, 1995). Při organizování činností na rozvoj tvořivosti je třeba dodržovat určité zásady, Fichnová a Szobiová (2007) uvádějí tyto:

- 1) **Nehodnotit** - Měli bychom se vyvarovat vět typu: „To není dobře.“ , „Neumíš nic vymyslet?“, ale použijeme věty, které dítě povzbudí, například: „Vidím, že nad tím přemýšlíš“ , „ I takhle by to mohlo být.“
- 2) **Dobrovolnost** – Výběr činností bychom měli provádět formou hry a ne jako soutěž. Pokud se dítě nechce činnosti zúčastnit, neměli bychom ho nutit a dovolit mu, aby „jen“ pozoroval. Zkušenosti nám ukazují, že dítě po různě dlouhém čase (od několika dní až po měsíce) samo projeví zájem, ochotu a vůli zapojit se do společných aktivit. Jestliže dítě do činností nutíme nebo jich připravujeme moc, může se stát, že bude dítě přesycené a ztratí zájem.
- 3) **Bezpečí** – Je dobré dát dětem najevo, že se činností nemusí bát, že se nic špatného nestane, pokud například neodpoví na otázku. Pokud se bojí samo vystoupit před skupinu, budeme to respektovat a nabídneme mu, jestli si k sobě nechce vzít třeba kamaráda nebo kamarádku. Snažíme se chválit, jak se snaží a tím i povzbuzujeme.
- 4) **Humor** – Se smíchem se v našich hrách také setkáme a je dobré se s dětmi zasmát nad vtipnými odpověďmi, nikdy však nesmí dojít na zesměšňování.

- 5) **Potěšení ze hry** – Činnosti by měly přinášet dětem radost ze hry, hledání a objevování řešení. Proces je stejně důležitý jako výsledek.
- 6) **Pochvala** – Je třeba ocenit snahu a i kdyby dítě nemělo příliš originální nápady, pochvalme ho.
- 7) **Hra** – Všechny činnosti tvořme formou hry, není to učební látka, kterou bychom dítě přepínali.

Součástí strategie výchovy k tvořivosti je podle Beana (1995) dovolit dítěti, aby beze strachu dávalo najevo jakékoliv pocity. Dítě, které zvládne vyjadřovat nemálo pocitů, má ohromnou výhodu při kontaktu s lidmi. Dítě se i naučí, že negativní emoce může dát najevo i jiným způsobem, než například útokem na jiné dítě. Není třeba se obávat, pokud dítě raději tráví čas o samotě a už nevyhledává vaší společnost, jako dřív. Dítě v soukromí lépe realizuje své vlastní záliby.

K rozvoji nejen tvořivosti, ale i představivosti a schopností dětí jsou hračky. Hra je stejně důležitá jak pro děti, tak i pro mláďata primátů i jiných zvířat. To proto, že se všechna mláďata učí dovednostem interakcí se svými vrstevníky a dospělými. Hračky a celkově věci, které ke hře můžeme použít, patří ke každému kulturnímu společenství. Zbytky hraček můžeme nalést i ve starých vykopávkách dávných civilizací. Hračky nemusí rozvíjet jen tvořivost, ale například při hře ve skupině se dítě naučí komunikovat s ostatními dětmi, půjčit si hračku a projevovat se laskavě (Bean, 1995). Hraní si s hračkami a celkově hru samotnou potřebují děti ke svému normálnímu vývoji. Dítě nepotřebuje velké množství hraček, které jsou zbytečně moc drahé. Obyčejné klacíky, co najdou venku při procházce jim poslouží stejně dobře, jako ty nejdražší kouzla elektroniky. Při výběru hračky není moc pravidel. Můžeme se podívat, pro jakou věkovou kategorii výrobce hračku označil, ale je třeba to brát jen orientačně. Pokud výrobce uvádí věk 4-10 let, musíme vzít na vědomí, že desetileté dítě nemusí mít už shodné zájmy a schopnosti jako dítě čtyřleté. U malých dětí je třeba u výběru dávat pozor, aby neobsahovalo malé součástky, které by mohlo spolknout. Bean (1995) popisuje tyto zásady, které by nám při výběru mohly pomoci:

- Dát přednost hračkám, které pomohou k rozvíjení osobnosti než těm, po kterých děti touží jen proto, že se v současné chvíli těší velké popularitě (jako jsou například auta z pohádek, panenky Barbie a podobně).
- Užitečnost – Hračky, co jsou určené pro určité vývojové stádium děti nezajímají moc dlouho a brzy je vyřadí. Takže před koupí nové hračky je dobré se zamyslet: Opravdu si s tím moje dítě vyhraje?
- Ať se podíváte kamkoliv do literatury, najdete tam, že děti se učí nápodobou. Proto někdy bývají nejlepší ty nejjednodušší hračky, které má každý doma. Jsou to předměty, s kterými děti mohou napodobovat práci rodičů, například vaření, uklízení, stavění, zahradničení.
- Kolikrát dospělí chtějí dopřát svému dítěti věc, kterou sami vždy chtěli, ale rodiče jim to nekoupili. Neměli bychom zaměňovat svá přání s opravdovými potřebami dětí.
- V každé domácnosti se najdou předměty, které už dospělým neposlouží, ale děti je mohou dále využít k tvůrčí činnosti. Zde je seznam možných „hraček“, které Bean (1995) popisuje:
 - Krabice – různých tvarů a velikostí. Od nejmenší na schování pokladů po největší pro stavbu domečku.
 - Oblečení, které může být poškozené třeba barvou, je někde natrhnuté a nebo už zkrátka malé. Dítěti ale poslouží k výrobě různých „hereckých“ převleků.
 - Staré utěrky najdou uplatnění v podobě přikrývek pro panenky
 - Staré kuchyňské hrnce a nádoby dobře poslouží při dětském kuchařském umění na pískovišti.
 - Obaly od potravin, jako je například krabička od másla. Může posloužit jako bábovička na pískovišti a nebo jako květináč, s kterým si dítě vyzkouší roli zahradníka a něco v něm zasadí.

- Noviny, kartony, čtvrtky, balicí papír, časopisy – to vše pohromadě na jednom místě, odkud si to dítě může kdykoliv vzít bez zeptání pro své tvoření. S obrázky z novin a časopisů může vytvářet třeba koláže.
- Obalové materiály- S bublinovými foliemi se nedá jenom praskat, ale po namočení do barvy dělá i moc hezké otisky. Schovejte vše, co by se dalo nějakým způsobem využít.

Samozřejmě je třeba schovávat a shánět jen takové množství věcí, abyste je měli kam dát. Tento výčet je jen pro představu, ale určitě by se toho našlo mnohem víc.

2.1 Sebeúcta a tvořivost

Děti, které se často cítí dobře a jsou uspokojené z věcí a činností, které dělají, si většinou váží i samy sebe (Bean, 1995). Když se jim něco nedaří tak, jak by chtěly, postesknou si, avšak ne na moc dlouho. Na druhé straně ty, které nemají příliš velkou sebeúctu, hledají uspokojení v činnostech s obtížemi. Chvilé spokojenosti u nich nemá dlouhé trvání. Mezi hlavní faktory budování sebeúcty patří pocit výjimečnosti. Onen pocit jedinečnosti děti získají, když objeví odlišnost v charakterových vlastnostech a kvalitách u sebe a u svých vrstevníků. Zároveň je třeba dát dítěti najevo, že tyto kvality jsou okolím respektovány a váženy. Rozvíjet tvořivost a zároveň budovat sebeúctu na základě vlastní výjimečnosti jsou dva velmi podobné procesy. K dosažení cílů bychom podle Beana (1995) měli dodržovat tyto postupy:

- Nechat děti, aby se vyjadřovaly nejrůznějšími způsoby
- Respektovat všechny způsoby tvorby dětí a zdržovat se kritik, jak jen to bude možné
- Dávat najevo uznání a souhlas s jejich tvořivými činnostmi
- Dodávat dětem odvalu k volnému vyjadřování myšlenek a názorů, za které je samozřejmě nebudeme kritizovat ani vyvolávat pocity studu

- Vytvořit dítěti prostředí, v němž nebude mít o sebevyjádřování nouzi, dát mu čas i prostor.

Jak moc bychom ale měli výtvořiny dětí oceňovat? Máme chválit za každý výkres, výrobek nebo nápad a k tomu upozorňovat na nedostatky, či od každého trochu? Dnes se konstruktivní kritice přisuzuje nemalý význam, i když stále většina dětí musí poslouchat ty obyčejné staré výtky. Podle Kohlové (2004, str.10) se děti při výtvarné činnosti cítí uvolněněji, když zvolíme poznámky typu:

- Řekni mi něco o tom, co kreslíš, maluješ, modeluješ ...
- Baví tě to?
- Vidím, že používáš hodně barev
- Jak na tebe působí, co jsi namaloval/a? Jaký z toho máš pocit?
- Vidím, že jsi vytvořil/a svůj vlastní odstín hnědé.

Malé děti, které ještě nerozlišují to, co cítí, co dělají a to, čím jsou, zažívají kritiku své práce jako hrubé odsouzení svého nejhlubšího já. Bean (1995) zmiňuje, že děti bývají obzvláště velmi citlivé na kritiku výsledků svých tvořivých činností, protože reflektují své prožitky, emoce, myšlenky a nachází se tak blízko svému vlastnímu já. Určitě jsme se i my někdy setkali s tím, že to, co jsme vytvořili, se nesetkalo s pozitivním přijetím a bylo pak pro nás těžší pustit se do dalšího tvoření. Největší chybou nás dospělých je, že srovnáváme výsledky tvořivé činnosti dětí s nějakými standardy nebo pracemi jiných dětí. Ne všechny děti se vyvíjejí stejným tempem a nejsou a ani nemohou být stejné. Nejen u rukodělných činnostech ale třeba i u dramatu a recitace: „Podívej, ta tu básničku řekla krásně, pomalu a zřetelně, zkus to jako ona“. Děti se neposuzují stejnými měřítky jako je posuzují dospělí, ony si vytyčí vlastní cíl, kterého se ze všech svých sil snaží dosáhnout a pak přechází k jiné činnosti. K dosažení ještě vyšší kvality se přinutí jen tehdy, je-li jeho představitost zcela uchváčena, poté ho ani nemrzí čas, který tomu věnuje a zachází i do nejmenších detailů (Bean, 1995). Pokud bude dítě chtít znát váš názor na jakýkoli jeho výplod tvořivosti, bude nejlepší, když se nejprve pokusíte zjistit jeho vlastní názor otázkou: „Co si o tom myslíš ty?“ Může nám to připadat neohrabané, ale jedině tak můžeme zabránit tomu, aby se dítě stalo závislým na našich úsudcích. Vyjádřit uznání nad usilím dítěte je samozřejmě v pořádku, ale bez jakéhokoliv dalšího posuzování. Rodiče mohou například obrázek dítěte vystavit

v pokoji, nebo ho nechat zarámovat, aby stoupla jeho důležitost a tím dávají dítěti najevo, že si jeho úsilí opravdu všimli. Dítě pak má možnost rozhodnout se, zda bude pokračovat a vytvoří ještě něco nového. Velké množství chvály může potlačit dětskou tvořivost stejně dobře, jako nadměrná kritika. Můžeme se setkat i s názory, že pokud chceme dítě přimět k nějaké činnosti, měli bychom je motivovat odměnou a chválou. Jak již bylo zmíněno, hlavním stimulem tvořivosti je vlastní uspokojení a chvála nebo jiný druh odměny může tento pocit uspokojení oslabit. Jestliže totiž dostáváme odměnu (peníze, sladkosti...) za činnosti, které bychom jindy dělali sami od sebe, pro vlastní uspokojení, začne se radost z vynaloženého úsilí pomalu vytrácet. Další prostý důvod, proč bychom výtvořiny neměli moc přechvalovat je ten, že ne vždy výsledky dětských prací jsou ty nejhezčí. Když dítěti budeme stále dokola říkat, jak je to krásné a hezčí jsme nikdy neviděli, samo tomu uvěří a pak to bude pro něj krutá rána, až učitelé na školách a vrstevníci budou mít jiný názor (Bean, 1995).

2.2 Tvořivá hra

Tvořivá činnost nebo hra se liší od samotné hry tím, že na konci tvorby vzniká produkt, který dítě vytvořilo záměrně. Mlejnek (1997, str. 12) označuje tvořivou hru jako *originální dětské řešení námětu a jeho obohacení o nové, neotřelé prvky. Opuštění vyšlapaných cest a pomnutí běžných postupů jsou nepochybně hlavní znaky této činnosti*. U běžné hry je činnost sama o sobě cílem. Pro děti je hra velmi důležitá a i přes to se najdou rodiče, kteří dětské hře nepřikládají zdaleka takovou váhu, jakou by si zasloužila. Přitom právě hra dětem pomáhá v rozvoji všech dovedností, které jednou v dospělosti budou potřebovat. Mlejnek (1997) konkrétně zmiňuje cvičení pozorovacích schopností, rozvíjení obrazotvornosti, získávání volních a charakterových vlastností. Při hře se také projevují zájmy dětí a vytvářejí se vztahy k okolí, ostatním dětem a dospělým. Ať už rodiče záměrně nebo nechtěně omezují své děti ve hře, vystavují je nebezpečí narušení správného vývoje. Podle Beana (1995) by se proto dospělí neměli příliš vměšovat do her dětí, jen v případě, kdyby šlo o zdraví nebo bezpečnost. Když mám na mysli vměšování, myslím tím poučování, jak to dělat, krocení jejich fantazií. Naopak je velmi vhodné připojit se ke hře, být v roli dítěte. Díky tomu se i upevní vztahy mezi sebou a zkvalitní se komunikace. Dítě se učí nápodobou a

proto, když si s dítětem hrajete, používáte vlastní tvořivé schopnosti, a tak podněcujete i jejich tvořivost. Děti při společné hře pozorují rodiče, prarodiče a jiné dospělé, jak si sami hrají, jak jsou tvořiví, jak dávají průchod své fantazii a mají chuť jednat stejně. Svobodová (2011) uvádí fikci a fiktivní situace jako prostředek k rozvoji tvořivosti, které učitelka nebo dítě navozuje. Hra „jako“ je pro dítě naprosto přirozená a pojmy, jako jsou například fantazie, iluze, imaginace, patří k myšlení a vnímání světa předškolního dítěte. Ve hře by se také neměly porušit tyto zásady:

- *Hra je aktivita svobodná, do hry by nikdo neměl být nucen* – děti si užijí hru, i když do ní nejsou zapojené. Učí se i pozorováním. Dobrá učitelka dá dětem svobodu volby a i tak se děti do nabídnuté činnosti připojí
- *Hra nepřináší účastníkům žádný hmotný prospěch nebo výhodu* - hrajeme si pro pocit uspokojení, pro radost a rozkoš ze hry, kterou nám hra nabízí, a ne proto, abychom za odměnu mohli dělat ve školce třeba hospodáře
- *Hra má svůj čas a prostor*
- *Hra má svá pravidla nebo je „jako“* – například pravidla vytyčení prostoru

Pokud dodržujeme tyto zásady v řízených hrách učitelky, můžeme směle předpokládat, že ji děti vezmou jako vlastní, spontánní. Každá učitelka by měla přijímat nápady dětí, podněcovat jejich plynulost, hledat více možností a variací k řešení situací a nakonec dokončit činnosti tak, aby byly pro dítě uživatelné. (Svobodová, 2011)

3 Výtvarná činnost s využitím odpadových materiálů

Recyklaci chápeme jako návrat látek znovu do oběhu, jako využívání látek z odpadů a jejich opakované zavádění do zpracovávaných materiálů (Vodáková, 2005, str. 5)
Horová (2014) užívá výraz *umělecká recyklace*, která obohacuje tvorbu o nové techniky, podněty, zkušenosti a přináší zpestření tradičního výtvarného tvoření. Učíme se při tom i základním principům hospodaření s odpady. Seznamujeme se s tříděním, shromažďováním, přetvářením a novým využíváním odpadových materiálů. Tvoření z těchto materiálů nám přináší i finanční výhodu, protože materiál je nám téměř

všude zadarmo dostupný. Také pomáháme přírodě redukováním odpadových materiálů.

Mezi odpadový materiál, který se dá použít ve výtvarné výchově patří papír, sklo, plast a kov. V souladu s evropskými směrnici patří mezi odpady i věci, pro které již vlastník nemá upotřebení, patří sem předměty vyřazené z domácností, kanceláří a obchodů. Děti předškolního věku mají bohatou fantazii a materiál, který běžně končí mezi odpady, je může inspirovat k vlastní tvorbě různých užitkových nebo dekorativních předmětů a hraček. Využívání a zpracovávání odpadových materiálů je příležitostí především pro environmentální výchovu, rozvoj tvořivosti a schopnosti řešit praktické problémy. (Vodáková, 2005)

3.1 Environmentální výchova dětí

Environmentální výchova (dále EV) je založena na ekologii jako vědě o vztazích organizmů včetně člověka a prostředí ve kterém žijí. (Vodáková, 2005, str.6). Stala se součástí současného všeobecného vzdělávání a je výchovou k ochraně a tvorbě takových podmínek života lidí, které neohrožují živou i neživou přírodu a nedevastují surovinové zdroje. (Vodáková, 2005, str.6) Leblová (2012) označuje EV jako odhalení důsledků lidské činnosti, které ohrožují a ničí život na Zemi. EV nás má naučit odpovědnému vztahu k přírodě a pomoci nám pochopit, jakou nenahraditelnou cenu pro nás má. Takže pokud se touto výchovou zabýváme, tak se snažíme budovat v dětech pozitivní vztah k přírodě, poznávat vztahy v přírodě a vlivy člověka na ni. Věnujeme se také utvářením správných hodnot, postojů a kompetencí k péči o přírodu. Leblová (2012) považuje za jeden z postojů i to, aby se člověk uměl omezit, odříct si a vzdát se něčeho ve prospěch budoucnosti planety. V mateřské škole bychom měli nechat děti vnímat přírodu všemi smysly. Mohou pozorovat měnící se odstíny barev, různé tvary, poslouchat zvuky, cítit vůně, osahat si a ochutnat. Příroda je prostor pro poznávání a učení, hry i relaxaci (LEBLOVÁ, 2015, str. 16). Zařazení EV do mateřské školy je velmi vhodné především proto, že předškolní děti jsou plně empatické a nemají ještě vytvořený trvalý žebříček hodnot. Jsou vnímavé a snadno se nadchnou pro dobrou věc. Proto mají velikou šanci vytvořit si správný postoj k přírodě.

3.2 Práce s odpadovými a zbytkovými materiály

Při praktických činnostech se snažíme děti naučit pracovat s různými prostředky a materiály, seznamujeme je s vlastnostmi materiálů a snažíme se dodržovat vyzkoušené pracovní postupy. Zároveň nabízíme prostor pro uplatňování tvořivosti a zkoušení nových a vlastních řešení. Vodáková (2005) zmiňuje některé podmínky, které bychom dítěti při praktických činnostech měli poskytnout:

- Správné informace.
- Preferovat originální postupy a podpořit hledání nových řešení.
- Vytvořit příjemné sociální klima ve třídě.
- Vzbudit vnitřní zájem o činnost.
- Poskytnout dostatečného množství času na promyšlení a realizaci řešení.
- Zajistit vhodné pracoviště, aby děti měly dostatek prostoru na manipulaci.
- Zajistit potřebný materiál pro činnosti, pokud hledání není součástí tvořivé činnosti.

Jaký materiál tedy můžeme využívat a jaká jsou hlediska? V první řadě musíme dbát na hygienickou nezávadnost a na bezpečnost práce. Při použití skořápek z nevařených vajíček a kartonu od vajec je dobré je pro jistotu tepelně ošetřit tak, že je vložíme do trouby vyhřáté na 100°C. Tím zabráníme případnému přenosu salmonelózy. Používáme čisté papírové obaly a tiskoviny, textilní odpady předem vypereme, kovové materiály omyjeme a podobně. Pokud se rozhodneme k práci využívat elektrické spotřebiče, zajistíme obsluhu sami. Využíváme především těch materiálů, které jsou skutečně nepoužitelné a pro nás dostupné. Pokud máme možnost získat piliny, můžeme je použít pro výrobu modelovací hmoty. Poškozené nebo jednokusové ponožky se zase dají využít na výrobu maňásků. Kdybychom však používali materiály, které ještě mohou sloužit k účelům, pro které byly vyrobeny, ztrácelo by použití zamýšlený efekt. Dále při výběru činností a materiálů je třeba dbát na věk a zkušenost dětí. Nyní si probereme některé vybrané skupiny odpadových a zbytkových materiálů podle Vodákové (2005) a nahlédneme na jejich využití pro práci dětí:

3.2.1 Papír a papírenské výrobky

Jedná se o skupinu, která se využívá nejčastěji. Většinu můžeme využít pro výrobu recyklovaného papíru. Mezi odpadový papír patří různé obaly zboží, noviny, časopisy, reklamní materiály, sešity a kreslicí kartony. Listy časopisu nebo novin můžeme stočit do trubiček, které následně nastříháme do různých délek a vzniknou nám tak korále, které můžeme navléknout na gumičku či provázek. Výborným materiálem pro tvorbu jsou i proužky papíru ze skartovacích zařízení. Dále můžeme využívat kartonové obaly všech velikostí. Z kartonu od vajec můžeme vyrábět narcisy nebo zvonečky. O Velikonocích se z nich dá vystříhnout kohoutek, kdy vystouplá část tvoří tělíčko, za kterou je v prohlubni usazené pomalované vajíčko. Na tělíčko pak vystříhneme z papíru nebo filcu kohoutek a zobáček a dotvoříme oči. Také vypadá moc hezky, když dáme místo vajíčka jen půlku skořápky, ve které je vysázená řeřicha. Pak se dají různě využít i role z koberců nebo papírů a roličky od toaletního papíru či kuchyňských utěrek. Popsaný, potištěný nebo pokreslený papír je vhodný pro mačkání, trhání, stříhání, skládání, lepení a plno dalších činností. Využít můžeme například techniku origami, kdy si děti složí čepičku nebo loďku. Silnější kartony a lepenky jsou úžasné pro výrobu loutek, kulis a budov, avšak na stříhání je to pro děti předškolního věku příliš těžké. Když ale paní učitelka pomůže s vystříhnutím nebo vyřiznutím motivu, děti si mohou vyhrát s výmalbou předmětu.

3.2.2 Textilní materiály

Využití veškerých nepotřebných textilních výrobků a pletenin. Různé odstřížky můžeme využít pro koláž nebo jimi dotvářet jiné výrobky z papíru, jako třeba loutky nebo přáníčka. Použít můžeme i vyřazené silonové punčochy, do kterých můžeme zabalit vajíčko při jeho barvení či batikování. Také můžeme pomocí silonek vytvořit tzv. „Piliňáčky“ – do silonek nasypane piliny společně se zrním, svážeme, uděláme hlavám obličej a čekáme, dokud jim nenarostou na hlavě zelené vlásy. Z rukavic se dají udělat prstové loutky a když najdeme šikovně velké ponožky a naplníme je zmačkanými

novinami, vznikne nám hlava koně, kterou můžeme nasadit na tyč a děti na něm mohou „jezdit“.

3.2.3 Odpady při zpracování dřeva a korek

Úžasným odpadem při řezání a broušení dřeva jsou piliny. Můžeme je použít při výrobě modelovací hmoty, jako materiál při dotváření jiných výrobků i jako materiál pro pěstování rostlin. Můžeme je snadno barvit a lepit. Využít je můžeme i pro zhotovování maket měst a hřišť jako trávník, sypat jimi cesty a podobně. Dalším využitelným materiálem jsou hobliny. Ty můžeme dle fantazie různě stáčet, barvit, stříhat i lepit. Mezi běžný odpad patří taky klacíky od nanuků a dřevěná míchátko od teplých nápojů. Ty můžeme využít k tvorbě rámečků. Korkové zátky můžeme namáčet do barev a použít jako razítka. Dají se také nařezat na kolečka a vyrábět závěsy, ozdoby a kola k dopravním prostředkům. Mohou nám posloužit jako výplň do výrobků ze šustí, papíru i textilu, jako těla ptáků či hlavička k figurce.

3.2.4 Plasty

Při práci s dětmi využíváme především kelímky, láhve a lahvičky, brčka, plastová víčka a polystyrén. Kelímky se hodí k pěstování květin či bylinek. Hodně se také používají při výtvarné výchově na míchání barev a pro přípravu sádry. Z malých kelímků můžeme vytvářet zvonečky a nebo je použít jako tělo pro loutku. PET lahve využijeme třeba na výrobu kaprů, kdy se lahev sešlápne, za pomoci učitelky se vystřihne ocas a dozdobí se dle fantazie dětí. Spodek PET lahve tvoří „kytička“, kterou můžeme namáčet do barev a obtiskovat na čtvrtku. Plastová víčka mají nespočet využití. Můžeme je využít k předmatematickým činnostem, kdy přikládáme tolik víček, kolik je vyznačeno koleček na kartičkách, můžeme je slepovat do kytiček, použít je jako kola k dopravním prostředkům nebo skládat na sebe a vytvářet tak sněhuláky. Brčka můžeme nastříhat na menší kousky a navlékat na provázek, vzniknou nám tak šperky nebo řetězy pro výzdobu třídy.

3.2.5 Sklo

Pečlivě umyté a vymyté skleněné láhve nám krásně poslouží jako vázy. Můžeme je pomalovat barvami na sklo a nebo použít techniku kašírování či ubrouskovou techniku. Malé skleněné nádoby, například od přesnídávek, použijeme na výrobu lucerniček, do kterých se může vložit z důvodu bezpečnosti i svíčka na baterie a vytvářet tak ve třídě příjemnou atmosféru. Můžeme je opět pomalovat barvami na sklo, polepit papíry a nebo vysypat barevnými písky.

4 Praktická část – Sborník námětů

Cílem praktické části je vytvoření sborníku výtvarných námětů, které jsem rozdělila podle ročních období pro lepší přehlednost. V námětech jsou zahrnuté jak tradiční, tak netradiční materiály. Snažila jsem se vybrat takové činnosti, které jsou v souladu se schopnostmi předškolních dětí, zvládnou je uskutečnit, pomohou rozvíjet jejich schopnosti a tvořivost a především je budou bavit.

4.1 Jaro

4.1.1 Tradiční techniky

Kuřátka

Potřebný _____ materiál _____ a

pomůcky: vystříhané tvary z barevného lepicího papíru, čtvrtka, mokré houbičky

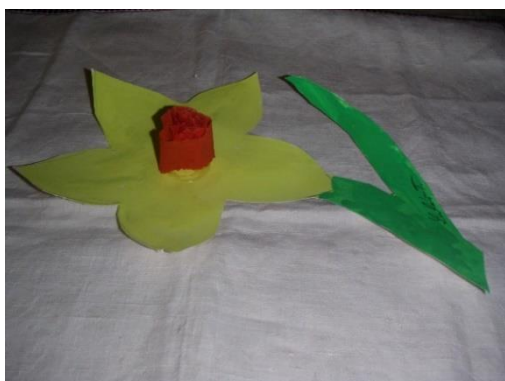
Postup: Houbičkami navlhčíme lepicí papír a slepujeme do tvaru kuřátek, vhodné především pro malé děti.

Vítání Jara

Potřebný materiál a pomůcky: balicí papír, zlaté třásně, hlava (vytvoří předem učitelka kaširováním z balonku, novinového papíru a lepidla), šablona květu a mnoho předem vystříhaných květů, lepidlo, zelené papírové pásky, umělé drobné kytičky

Postup: Děti si podle šablony zkusí obkreslit květ, vystříhnout a přilepit na balicí papír. Pak použijí již vystříhané květy, vlepí do středu drobnou kytičku

a přilepí na balicí papír. Dolepí stonky a listy. Spolu s učitelkou dokončí práci – přehnout balicí papír přes vhodnou podpěru (molitanové krychle) přilepí hlavu a třásně.

Narciska

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtky, šablony na květinu, temperové barvy, štětce, lepidlo, krepový papír, nůžky

Postup: Starší děti obtáhnou šablony a vystříhnou, mladší to již budou mít připravené. Obě šablony se vymalují danou barvou a ta se nechá zaschnout. Poté ustrihneme malý kousek z role krepového papíru, který se nalepí do středu květu. Nakonec se slepí květ se stonkem a květina je hotová.

Tulipány

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtky, šablony, klovatina, temperové barvy, nůžky, štětce, lepidlo

Postup: Děti si obkreslí šablony tulipánů a vystříhnou. Mladší si to mohou zkusit nebo si vezmou již připravenou květinu. Květ se natře klovatinou a štětce se natupují barevné skvrny. Stonek s listy se natře zelenou barvou a nechá se zaschnout

Sněžinka

Potřebný materiál a pomůcky: barevné papíry, čtvereček tenčího bílého papíru (hedvábný papír nebo papírový kapesník), lepidlo, pastelky

Postup: Podle návodu učitelky přeložit čtvereček bílého papíru do podoby květu sněžinky, dokreslit stonek nebo použít šablonu listu

Jak přeložit: Čtverec si položíme našikmo na stůl.

Uchopíme spodní cíp a přehneme ho k cípu hornímu. Vznikne nám tak trojúhelník. Vezmeme pravý i levý cíp a mírně ohneme směrem nahoru, ne však až úplně ke špičce.

Papírový drak trojrozměrný

Potřebný materiál a pomůcky: barevné papíry lepidlo, voskovky, barevné papírové proužky stříhané z delší strany barevného papíru asi 2cm široké, nůžky

Postup: Nejprve děti vytvoří dračí krky tak, že slepí do pravého úhlu dva odlišně barevné proužky papíru. Překládáním jednoho přes druhý vznikne harmonikový krk čtvercového tvaru. Konec se opět slepí a děti přilepí hlavu. Na barevnou čtvrtku nalepíme tělo, krky s hlavičkou a dokreslíme křídla a nohy.

Kvetoucí strom

Potřebný materiál a pomůcky: štětce, temperové barvy, čtvrtky, tiskátka z brambor

Postup: Děti si namalují na čtvrtku korunu stromu a kmen. Po zaschnutí se natisknou květy razítkem z brambor.

U rybníka

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtky, pastelky lepidlo a nůžky, modrá temperová barva

Postup: Jednu čtvrtku děti pomalují modře a nechají usušit. Mezitím si na druhou čtvrtku nakreslí několik zvířátek, které žijí u vody (žába, čáp,

ryby), vystřihnou je. Suchou modrou čtvrtku rozstřihnou po délce na dva pruhy a nalepí na další čtvrtku jen za spodní část, horní zůstane volná, aby se za ni mohla vsunout a vlepit vystřižená zvířátka. Celý výkres mohou děti dokreslit (slunce, obloha, rákosí).

Kraslice z látky

Potřebný materiál a pomůcky: tmavá látka, nafukovací barvy, rouno nebo vata, elektrická trouba, karton, lepidlo, šablona

Postup: Děti si na kousek látky velikosti budoucího vajíčka nakreslí nafukovacími barvami jednoduché vzory. Učitelka látku upeče a barvy se nafouknou. Děti nalepí látku na tenčí karton a vystřihnou tvar vejce podle šablony.

Učitelka může z látky vejce ušít a naplnit vatou.

Pohádkové postavy

Potřebný materiál a pomůcky: tenké černé fixy, pastelky, vodové barvy, dekorativní papíry, nůžky, lepidlo

Postup: Děti si nakreslí pohádkové postavy a bytosti fixem, domalují a dokreslí, vystřihnou. Z ozdobného papíru vystřihnou pozadí k postavě. Vše nalepí na čtvrtku.

4.1.2 Netradiční techniky

Kraslice

Potřebný materiál a pomůcky: odstřížky látek, lepidlo, šablona vajíčka, čtvrtka, nůžky

Postup: Na čtvrtku obkreslíme šablonu vajíčka a vystříhneme. Vajíčko potřeme lepidlem a přilepujeme kousky látky dle fantazie.

Narcisy z plata od vajec

Potřebný materiál a pomůcky: plato od vajec, brčka, temperové barvy, štětce, nůžky, tekuté lepidlo, šídlo

Postup: Z plata vystříhneme nůžkami kolem prohlubně, do které bylo dříve uložené vejce. Poté obarvíme libovolnou barvou a necháme zaschnout. Šídlem uděláme malou díрку, kterou provlékneme brčko. Můžeme díрку trochu potřít lepidlem, aby brčko nevyklouzlo. Brčko se dá nahradit novinovým

papírem stočeným do trubičky a obarveným zelenou barvou. Též se dá využít obyčejný stočený zelený papír.

Velikonoční výzdoba

Potřebný materiál a pomůcky: vyfouknutá vejce, špejle, kousek modelíny, krepový papír, temperové barvy, štětce, šablony zajíce, kuřete, ruličky od toaletního papíru, barevné papíry, kelímek s řeřichou, lepidlo Herkules

Postup: Výfuky zajistíme modelínou na špejle a obarvíme temperovými barvami. Vystřižená kuřátka nebo zajíce také nabarvíme. Ruličky polepíme již nastříhaným barevným papírem.

Barevná vejce a zvířátka přilepíme na špejle a zapíchneme do kelímku s řeřichou. Kolem přilepíme stojánky na další vajíčka.

Kohoutek

Potřebný materiál a pomůcky: polystyrenová koule, špejle nebo stočený papír do trubičky, barevný papír, lepidlo, krepový papír nastříhaný na čtverečky, mašle, zelená papírová tráva, vystřižené barevné papírové kruhy, černé fixy, vystřižené červené hřebínky

Postup: Koule natřeme lepidlem a obalíme papírovou travičkou. Na jednu špejli nebo trubičku navlečeme krepové čtverečky a zapíchneme do koule. Na další špejli nebo trubičku nalepíme z obou stran barevné kruhy, přilepíme k nim hřebínek a dokreslíme kohoutkovi oči. Nakonec zapíchneme tři špejle jako nohy, hlavičku na špejli a dozdobíme mašlí.

Velikonoční aranžmá

Potřebný materiál a pomůcky: kynuté nebo slané těsto, papírové ruličky, stuhu, zvířátka a dekorace na zapichování

Postup: Paní učitelka nebo děti si z těsta vytvoří tři delší válečky a upletou cop (lehčí variantou je válečky jenom

stočit). Stočíme do věnečku a necháme upéct. Pak zapichujeme do každého věnečku tři ruličky, které na konci svážeme stuhou. Ozdobíme vajíčky, zvířátka,..

4.2 Léto

4.2.1 Tradiční techniky

Vítání léta

Potřebný materiál a pomůcky: balicí papír, molitany ve tvaru sluníčka, temperové barvy, silné černé fixy

Postup: Hlavu vytvoří učitelka kaširováním. Děti tiskají a kreslí na balicí papír. Dokončení je stejné jako u Jara. Balicí papír se přehne přes něco pevného (například molitanová kostka) a nalepí se hlava.

Zajíc

Potřebný materiál a pomůcky: černá tuš, temperové barvy, čtvrtka, špejle, štětec

Postup: Děti si špejlí namáčenou do tuše namalují zajíce, po zaschnutí vymalují temperovou barvou. Mladším dětem můžeme zajíce předkreslit.

Trička

Potřebný materiál a pomůcky:

barevné čtvrtky, proužky barevného papíru, šablony trička, nůžky

Postup: Starší děti si obtáhnou šablonu a vystříhnou, mladší již dostanou trička vystřižená. Paní učitelka svise

prořízne tričko na třech místech, aby se daly proužky povlékat. Poté děti provlékají proužky cik-cak.

Pampelišky

Potřebný materiál a pomůcky: nastříhané žluté proužky papíru, lepidlo, štětec, zelená temperová barva

Postup: Výsuvným lepidlem děti namalují kolečko a hned ho polepí proužky žlutého papíru do tvaru hvězdy, opakují třikrát.

Nakonec štětcem domalují stonky a listy.

Mraveniště

Potřebný materiál a pomůcky: jehličí z borovice, štětec, černá tuš, hnědá oloupaná voskovka, kancelářský papír, nůžky

Postup: Nasypeme na noviny řídce jehličí, překryjeme papírem a hnědou voskovkou naplocho přejíždíme přes papír. Objeví se jednotlivé jehličky. Vystříhneme do tvaru mraveniště.

Papír sejmeme a domalujeme mravence.

Mraveniště

Potřebný materiál a pomůcky: suché pastely, černá tuš a špejle

Postup: Naplocho vybarvit polovinu čtvrtky – obloha a zem nebo trávník a pak dokreslit tuší mraveniště.

Pytel brambor

Potřebný materiál a pomůcky: pytlovina, hnědá oloupaná voskovka, vystřižený tvar pytle z kancelářského papíru, provázek

Postup: Položíme na stůl pytlovinu a překryjeme jí papírem. Naplocho přejíždíme voskovkou po papíru, dokud vzor krásně nevystoupne. Pytel můžeme ještě dozdobit provázkem.

Lesní strom

Potřebný materiál a pomůcky: bílá čtvrtka, temperové barvy, štětce, voda

Postup: Děti si mají vzpomenout na výlet do lesa a vybavit si strom, který tam viděly a poté ho namalovat. Nejprve kmen a pak větve.

Hroznové víno

Potřebný materiál a pomůcky: živé vinné listy, korkové zátky, temperové barvy, štětce, voda, barevné papíry

Postup: Děti natřou rubovou stranu listu a přitisknou na papír. K otisku listu natiskají pomocí zátky jednotlivé kuličky hroznu. Celý hrozen vystříhnou a nalepí na barevný papír.

Slunce

Potřebný materiál a pomůcky: velké kolo z kartonu, čtvrtky, vodové barvy, štětce, voda, nůžky a lepidlo

Postup: Děti společně vymalují obličej, pak si každé nakreslí, vymaluje a vystříhne několik květin a nalepí kolem dokola sluníčka.

Látka

Potřebný materiál a pomůcky: Bílá čtvrtka, vodové nebo temperové barvy

Postup: Děti vymýšlejí různé vzory látek, mohou dělat barevné proužky, puntíky, křížky nebo kombinovat.

Sova

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtka, klovatina, černá a barevná tuš nebo inkoust, štětce, voda

Postup: Na celou čtvrtku děti nanesou klovatinu a štětcem a tuší nakreslí sovu.

Tkaní

Potřebný materiál a pomůcky: rámeček, provázek, natrhané a obarvené proužky látky, stužky nebo silnější provázek

Postup: Na rámeček paní učitelka připevní provázky a děti provlékají proužky látek osnovou střídavě pod a nad a v další řadě opačně. Děti se mohou střídat, stačí i jeden rámeček u stolku.

Mimozemšťan

Potřebný materiál a pomůcky: vodové barvy, štětce, černá tuš, špejle

Postup: Děti namalují mimozemšťana podle své fantazie tuší a špejlí. Po zaschnutí ho vymalují vodovými barvami.

Kočka

Potřebný materiál a pomůcky: lesklý papír (z nástěnných kalendářů), voskové pastelky, černá tuš, štětce široké, špejle nebo štětce se špičatým koncem

Postup: Papír silně navoskujeme, přetřeme tuší a necháme zaschnout. Pak

vyškrabujeme tělo kočky.

Geometrické tvary

Potřebný materiál a pomůcky: vystříhané geometrické tvary z barevného papíru, lepidlo na papír, čtvrtky, pastelky

Postup: Děti nalepují na čtvrtku geometrické tvary do podoby postav nebo ptáčků a dokreslují detaily v obličejí a vlasy.

4.2.2 Netradiční techniky

Ryba

Potřebný materiál a pomůcky: kousky korku, pastelky, lepidlo, čtvrtka, nůžky

Postup: Děti si nakreslí velkou rybu a nalepují kousky korku, mohou je přistříhnout do tvaru šupin a ploutví. Dokreslí pastelkami detaily.

Květiny

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtka, temperové barvy, štětce, papírové košíčky na muffiny, lepidlo

Postup: Nejprve se nanese zelenou barvou na čtvrtku čáry, které budou představovat stonky květin. Dítě pak dodělá listy tam, kde se mu budou líbit a samo si zvolí i tvar. Poté si vezme papírový košíček a nalepí ho na vrchní konec stonku. Vnitřek vybarví barvou, která se mu bude líbit. Dáváme dětem na výběr z veselých barev, vynecháme tmavé barvy.

Houstičky ze slané těsta

Potřebný materiál a pomůcky: Slané těsto

Recept na slané těsto: 4 hrnky mouky, 1 hrnek soli, 1 a půl hrnku teplé vody. Nejprve v míse smícháme suché ingredience a pak přiléváme vodu.

Hnětíme, dokud není hmota pěkně hladká. (KOHLOVÁ, 2013)

Postup: Těsto se nejdříve pořádně promačká v dlaních, aby změklo a lépe se tvarovalo. Rozdělí se na tři části a z každé z nich se vyválí tenký had. Hlavy hadů se přimáčknou k sobě a ocásky splétáme. Pravý ocásek přelézá ocásek uprostřed a pak i levý ocásek přelézá prostřední. Opakujeme až do konce, většinou se přehodí 3-4x.

Okenní dekorace

Potřebný materiál a pomůcky: bublinový igelit, krepový papír, kousky barevných igelitů nebo barevné izolepy

Postup: Na kus bublinové folie lepíme kousky barevných izolep nebo průsvitnou izolepou přilepujeme kousky krepového papíru či barevné igelity. (Horová, 2010)

Slunce, klaun, masky

Potřebný materiál a pomůcky: papírové talířky , temperové barvy, štětce, voda, dekorace (uši, čepička, proužky papíru)

Postup: Děti malují na talířky sluníčko nebo klauna a přitom využívají tvaru a reliéfu talířku. Zvířátkům pak dolepí uši, klaunovi klobouk a vlasy.

Rámeček na obrázek

Potřebný materiál a pomůcky: obrázek, písková modelovací hmota, šablona čtverce, nožik, pravítko

Recept na pískovou hmotu: 2 díly písku, 1 díl hladké mouky a vodu podle potřeby, aby hmota byla jako tužší těsto na chleba a

nelepilo se. Když se lepí přidáme písek nebo mouku. Hotový výrobek dáváme na 3-5 min do mikrovlnky na 250" C.

Postup: Děti pořádně promačkají hmotu, aby se zahřála a dalo se s ní dobře pracovat. Pak vyválí placku a podle větší šablony vyřznou čtverec. Vezmou si pravítko a položí ho úhlopříčně. Udělají řez, ale dáváme pozor, aby měly cca 2,5cm od okrajů. Z prostředku začnou rolovat válečky ke kraji. Jednodušší variantou je menší čtverec jen vyřznout a okraje dozdobit.

Pampelišky

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtka, žlutá plastová víčka, noviny na vycpání víček, zelený papír, nůžky, lepidlo, šablona listu

Postup: Na horní polovinu čtvrtky nalepíme žlutá víčka vycpaná novinovým papírem. Ke každému víčku nalepíme svisle pruh zeleného papíru jako stoněk. Obtáhneme šablonu a list vystříháme. Malým dětem listy připravíme dopředu. Potom je přilepíme ke stonkům. (Horová, 2010)

Barevné vázy

Potřebný materiál a pomůcky: bezbarvou čistou plastovou lahev s rovným dnem, barevnou izolepu, nůžky

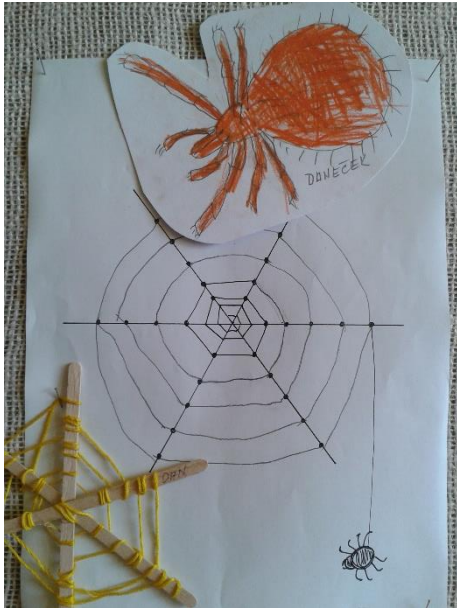
Postup: Učitelka odstříhne z lahve hrdlo. Lépe se lahev stříhá, pokud ji v horní části smáčkne. Poté si děti polepují nádobku kousky barevné izolepy, dokud není nádoba plně polepená. (Horová, 2010)

Lepené vázy

Potřebný materiál a pomůcky: skleněná láhev (od vína, kečupu), bílý papír, nůžky, tekuté lepidlo

Postup: Papír předem pomuchláme do měkka. Povrch lahve natřeme lepidlem a pokryjeme pomuchlaným papírem. Lepení provádíme po menších částech, dokud nebude celá láhev pokrytá papírem. Po uschnutí můžeme lahev pomalovat barvami nebo ji nechat bílou. (Horová, 2010)

Pavoučí soukání

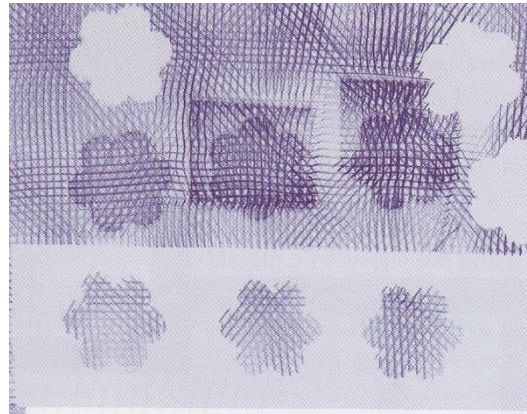
Potřebný materiál a pomůcky: grafomotorický list s vyznačením pavučiny, tužka, dřívka od nanuků nebo horkých nápojů, bavlnka, pastelky, lepidlo, nůžky

Postup: Obrázek vzniká spojením tří výtvarných částí – grafomotorický list, kde děti spojovaly rovnou čarou tečky, omotávání tří spojených dřívek ve tvaru pavučiny a kresbou pavouka.

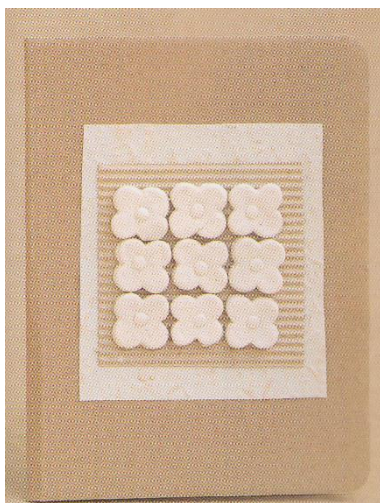
Kreslení hřebenem

Potřebný materiál a pomůcky: tvrdý papír, kancelářský papír, kopírovací papír, hřeben

Postup: Na hladkou stolní desku rozložíme jednoduché tvary (kytičky), vystřižené z tvrdého papíru. Tvary překryjeme kancelářským papírem a na papír položíme

kopírovací papír, barvicí stranou dolů. Všemi zuby hřebenu přejíždíme po kopíráku a na hřeben mírně tlačíme. Po jeho odkrytí nám na papíru zůstanou čáry od hřebenu a vyniknou i tvary, co byly vespodu. (Horová, 2010)

Přáníčko

Potřebný materiál a pomůcky: základ přání z hnědého papíru, vlnitý papír, světlý papír, vykrajovátka, slané těsto, tekuté lepidlo, nůžky

Postup: Na přáníčko nalepíme doprostřed světlý čtverec papíru, může být vystřižený nebo vytrhaný. Na něj nalepíme o něco menší vlnitý papír. Z vyváleného slané těsta vykrojíme kytičky a dáme na okno uschnout. Po zaschnutí nalepíme na vlnitý papír.

4.3 Podzim

4.3.1 Tradiční techniky

Podzimní výzdoba třídy

Potřebný materiál a pomůcky: barevné listy stromů, šípky, jeřabiny, sušené ovoce, nitě, tupé jehly

Postup: Děti navlékají plody dle své fantazie a vytvářejí tak dlouhé hady. Paní učitelka je pak připevní k hlavnímu hadovi z listů a zavěsí ve třídě.

Ježek

Potřebný materiál a pomůcky: suché pastely

Postup: Kresba ježka, barevné skvrny rozmazávat prstem. Děti začínají kreslit velkou hnědou šišku, kterou roztírají prstem a jen prstíkem nakreslí špičku –

hlavu s čumáčkem. Dokreslí bodliny a oko.

Bramborový ježci

Potřebný materiál a pomůcky: menší brambory, párátka, hřebíček (balení koření)

Postup: Děti zapichují párátka do brambory a tím dělají ježkovi bodliny. V oblasti obličeje párátkem uděláme 3 dírky a do nich zapíchneme hřebíček jako oči a nos.

Podzimní stromy

Potřebný materiál a pomůcky:

Různé listy, temperové barvy, velký arch papíru

Postup:

Na papír paní učitelka namaluje kmen stromu a větve. Pak si každé dítě vybere list, na žilnaté straně ho potřese barvou a obtiskne ho k větvi.

Děti tiskají dokud strom nebude plný krásně barevnými listy.

Podzimní listy

Potřebný materiál: temperové barvy, podložka z plastu, váleček, vystřihané listy pro mladší děti, čtvrtky pro kreslení a vystřihování pro starší děti, nůžky, lepidlo

Postup: Učitelka připraví na plastové podložce paletu podzimních barev z

temperových barev a děti si je válečkem nanesou na své papírové listy

V lese

Potřebný materiál a pomůcky:

velká čtvrtka nebo arch, kancelářský papír, lepidlo, nůžky, štětce, temperové barvy, pastelky

Postup:

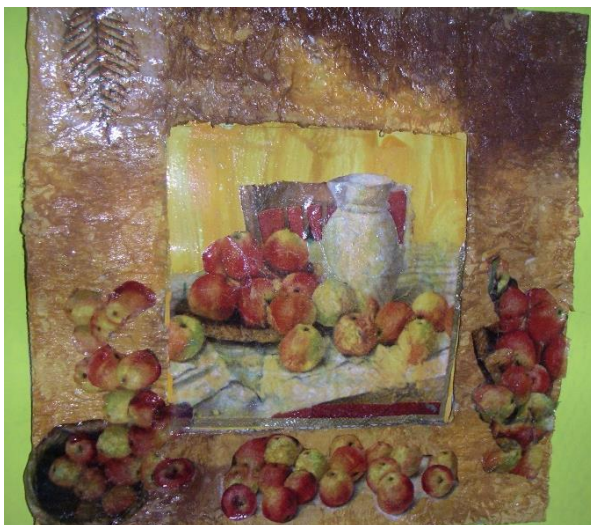
Děti společně namalují les temperovými barvami. Pak každý zvlášť

nakreslí pastelkami několik lesních zvířátek a vystřihne je. Až bude les suchý, nalepí tam zvířátka.

Rámeček

Potřebný materiál a pomůcky: rámeček z kartonu, přírodniny (žaludy, bukvice), lepidlo Herkules, štětce, hadřík

Postup: Po částech natřeme štětcem na rámeček lepidlo a nalepujeme přírodniny. Necháme zaschnout a pak přilepíme k obrázku stejné velikosti.

Decoupage

Potřebný materiál a pomůcky: papírové třívrstvé ubrousky, lepidlo na decoupage nebo ředěné lepidlo Herkules, nůžky, štětce, čtvrtka, kartonový rámeček

Postup: Nejprve si děti vystříhnou jednotlivé motivy z ubrousku, pak sloupnou jen vrchní vrstvu s motivem, přiloží na čtvrtku a přes obrázek přetrou štětcem s lepidlem. Pak přes obrázek přelepíme kartonový rámeček a ozdobíme stejným způsobem. Rámeček i čtvrtku můžeme předem nabarvit barvami a nechat zaschnout.

4.3.2 Netradiční techniky

Houby

Potřebný materiál a pomůcky: slané těsto, temperové barvy

Recept na slané těsto: 4 hrnky mouky, 1 hrnek soli, 1 a půl hrnku teplé vody. Nejprve v míse smícháme suché ingredience a pak

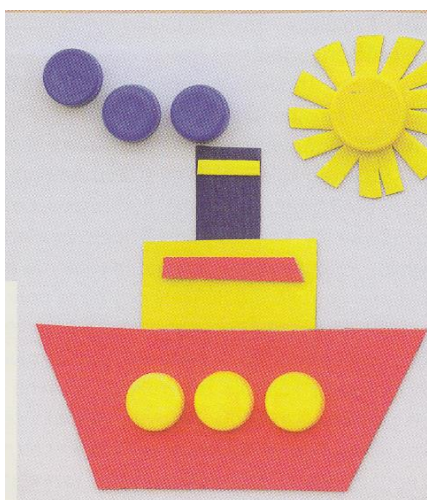
přiléváme vodu. Hnětíme, dokud není hmota pěkně hladká. (KOHLOVÁ,2013)

Postup: Děti modelují válečky-nožičky, kuličky a placičky-hlavičky. Placičky z jedné strany navroubkují otiskem špejle. Spojí hlavičku s nožičkou a nechají usušit. Po uschnutí mohou nabarvit temperovými barvami.

Ovoce

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtky, hliněné kuličky, temperové barvy, tuš, špejle, víko od krabice velikosti čtvrtky (z bonboniery)

Postup: Kuličkování - děti si vloží do víka čtvrtku, stříknou z tuby tři barevné pruhy temperové barvy bez ředění a vloží tři hliněné kuličky. Pak krouživými pohyby víkem krabice honí kuličky po čtvrtce a ty po sobě zanechávají barevné stopy. Po zaschnutí si děti nalepí vystřižené tvary ovoce, které nakreslily špejlí namáčenou v tuši.

Parník

Potřebný materiál a pomůcky: barevná víčka od PET lahve, čtvrtka, kousky barevných papírů, noviny na vycpání víček, nůžky, lepidlo

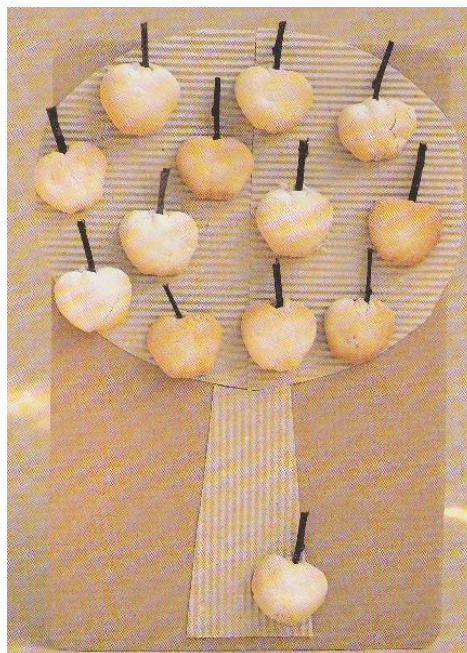
Postup: Do víček dáme trochu lepidla a vycpeme je novinovým papírem. Z barevných papírů vystříhneme části parníku (trup, kabinu, komín). Parník nalepíme na čtvrtku a doplníme jej kulatými

okénky z víček a obláčky kouře z víček. (Horová, 2010)

Jabloň

Potřebný materiál a pomůcky: vlnitý papír, klacíky, těsto (mouka s vodou), vykrajovátko jablíčka, tavicí pistole

Postup: Paní učitelka vystřihne z vlnitého papíru korunu a kmen a slepí je dohromady. Ze silněji vyváleného těsta děti vykrajují jablíčka a zapíchnou do něj klacík. Jablíčka vyskládáme na plech a prudce pečeme – tím se jablíčka lehce nafouknou. Nakonec učitelka opatrně nalepí jablíčka tavnou pistolí na jabloň. Můžeme použít i slané těsto nebo jiné hmoty, ale nenabudou na objemu. (Horová,2010)

Hodiny

Potřebný materiál a pomůcky: nepoužívané CD nebo DVD, noviny, barevná plastová víčka, stará krabice, lepidlo, nůžky

Postup: Z krabice vystřihneme čtverec o něco větší než CD. Z tvrdé krabice vystřihne učitelka a z měkké vystřihnou děti podle šablony. Doprostřed čtverce nalepíme CD.

Čtyři plastová víčka vyplníme novinovým papírem a nalepíme je na kraj CD tak, aby jejich umístění odpovídalo číslům, 3,6,9 a 12. Z krabice vystřihneme hodinové ručičky, které připevníme k poslednímu víčku vycpaným papírem a společně nalepíme do středu CD. (Horová, 2010)

Prostorový rámeček z papíru

Potřebný materiál a pomůcky: barevný nebo bílý papír (lze i pro zajímavost použít papír s letáky) 10x10cm, plastová víčka nebo malé obrázky, noviny na vycpání víčka, nůžky, lepidlo,

Postup: Všechny rohy čtverce přeložíme ostrými sklady, aby se špičky uprostřed setkaly. Každý roh papíru nadzvedneme a nakroutíme. Kroucení můžeme provést například navinutím na pastelku. Kroutíme směrem dolů. Do rámečku můžeme vlepít buď malý obrázek nebo plastové víčko naplněné novinami. (Horová, 2010)

4.4 Zima

4.4.1 Tradiční techniky

Krmelec

Potřebný materiál a pomůcky proužky papíru, barevný papír, pastelky, lepidlo

Postup: Děti si mohou předkreslit tvar krmelce (kříž ve tvaru X a střecha) nebo rovnou nalepit pruhy papíru. Pastelkami dokreslí seno, zajíce, strom...

Anděl

Potřebný materiál a pomůcky:šablona, modrý inkoust, zmizík, nůžky, tužka

Postup: Šablony si děti obkreslí a vystřihnou. Celého andělíčka nabarví inkoustem a nechají zaschnout. Po zaschnutí kreslí zmizíkem detaily obličejů a zdobí šaty a křídla.

Čert

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtky, vodové barvy černý a červený krepový papír, ruličky od toaletního papíru, lepidlo, nůžky, provázky

Postup: Podle šablony si děti vystříhnou čertí hlavičky, pokreslí je a pomalují. Přilepí na ruličku. Čerta dokončí nalepením třásní z černého krepového papíru, červeného jazyka a nalepením provázků. Čerty můžeme ve třídě zavěsit, postavit, nebo přilepit na větvičky.

Malování na látku

Potřebný materiál a pomůcky: látka bílá, kontury na hedvábí, barvy na hedvábí, plastové desky nebo tvrdší folie pro každého, lepidlo

Postup: Na folii děti nanesou proužek lepidla a na něj přilepí horní okraj látky, pak udělají totéž s dolním okrajem, konturou nebo barvami na sklo nakreslí hvězdu nebo cokoli jiného a nechají zaschnout. Pak domalují barvami na hedvábí nebo temperou (obrázek se nebude prát).

Sněhulák z papírových koulí

Potřebný materiál a pomůcky: papíry (modrý, černý, oranžový, růžový a bílý, sněhulák z velkého archu papíru, tekuté lepidlo

Postup: Děti pracují společně, z bílých papírů zmuchlají kuličky a lepí je sněhulákovi jako tělo. Modré kuličky lepí místo hrnce a černými udělají oči a knoflíky. Z oranžového papíru mrkev a růžového pusy.

Křídový sněhuláci

Potřebný materiál a pomůcky: bílé a barevné křídly, černá čtvrtka

Postup: Děti malují sněhuláky křídami na černý podklad a rozmazávají prstem. Snaží se o detaily

Vatáček sněhuláček

Potřebný materiál a pomůcky: vata, pastelky, malá černá kolečka a barevné trojúhelníky

Postup: Tři větší kusy vaty nalepují děti pod sebe jako tělo sněhuláka. Přilepením černých koleček mu udělají

oči a knoflíky. Trojúhelník poslouží jako nos. Barevnou pastelkou nakreslí sněhulákovu hrnek. Můžou nalepit ještě menší kousky vaty jako sníh.

Kameňáček

Potřebný materiál a pomůcky: oblázky, hnědá čtvrtka, bílá a černá temperová barva, houbičky, štětce, lepidlo

Postup: Děti bílou barvou namalují ležící sníh a houpičkou udělají vločky. Po zaschnutí nalepí tři oblázky jako tělo sněhuláka. Barvou mu doplní detaily. Mohou i dodělat pozadí, například strom.

Bruslař/bruslařka

Potřebný materiál a pomůcky: čtvrtky, hliněné kuličky, temperová barva, tuš, špejle, víko od krabice velikosti čtvrtky (z bonboniery), pastelky, nůžky

Postup: Kuličkování - děti si vloží do víka čtvrtku, stříknou z tuby tři pruhy temperové barvy bez ředění a vloží tři hliněné kuličky. Pak krouživými pohyby víkem krabice honí kuličky po čtvrtce a ty po sobě zanechávají barevné stopy. Než čtvrtka zaschne, děti si namalují sebe na bruslích. Kreslí tuší a vybarvují pastelkami. Obrázek vystříhnou a nalepí na pomalovanou čtvrtku.

4.4.2 Netradiční techniky

Sněhulák s PET víček

Potřebný materiál a pomůcky: 3 bílá víčka od PET lahve, jedno barevné víčko, korálky ve tvaru válečku, černý fix, lepidlo

Postup: Bílá víčka slepíme k sobě v řadě tak, aby tvořila tělo sněhuláka. K prostřednímu víčku přilepíme korálky jako ruce. Na horní víčko fixem namalujeme oči, nos a pusku. Na ostatní víčka uděláme tečky jako knoflíčky. Nakonec

na sněhulákovu hlavu přilepíme barevné víčko coby hrnec.

Na výrobu sněhuláka můžeme místo PET víček použít i kovové zátky. Záleží jaký materiál máme právě po ruce.

Zvoneček

Potřebný materiál a pomůcky: plato od vajec, nůžky, jehla s tenkým provázkem, stuha, barva, štětce, korálky

Postup: Nůžkami stříháme dokola kolem prohlubně, do které patří vejce. Po vystříhnutí obarvíme vnější část barvou a necháme zaschnout. Na jehlu s uzlem zakončeným provázkem navlékneme korálek a opatrně propíchneme horní část zvonečku. Udělá se uzlík a nechá se kousek provázku pro zavěšení. Kolem

provázku ještě můžeme uvázat mašličku ze stuhy.

Vánoční koule

Potřebný materiál a pomůcky: polystyrenová koule, čepičky od žaludů, tekuté lepidlo, stuha, provázek, glitrová lepidla (stříbrná, zlatá), štětce, šídlo, nůžky

Postup: Připravíme čepičky žaludů, které děti obarví glitrovými lepidly. Než čepičky zaschnou, připravíme polystyrenové koule. Uděláme do nich malinkou díрку šídlem. Z provázku uděláme smyčku, kterou zakončíme uzlíkem. Uzlík namažeme lepidlem a

v tlačíme ho do dírky. Ušchlé čepičky žaludů pomažeme lepidlem z hladké strany (mističky směrem ven) a lepíme je kolem koule. Nakonec kolem provázku obmotáme stuha a uděláme mašli. Větší děti by ji měly zvládnout, mladší se pokusí o uzel. Příliš dlouhé konce stuhy zastříháme.

Ozdoba na stromek z kovových zátek

Potřebný materiál a pomůcky: sedm kovových zátek, tekuté lepidlo, štětce, provázek

Postup: Vezmeme kovovou zátku, kterou po obvodu pomažeme lepidlem a položíme jí hladkou stranou na pracovní plochu. Poté kolem zátky položíme zbylých šest zátek a přidržíme je u zátky středové, dokud se pořádně nepřilepí. Vybereme libovolnou vnější zátku a přilepíme k ní smyčku z provázku. Zátky mohou být z různě barevné a ozdobu

můžeme použít nejen na stromeček o Vánocích.

Hvězda z dřevěných klacíků

Potřebný materiál a pomůcky: 3 dřívka od nanuků, tekuté lepidlo, provázek, glitrová lepidla, štětce

Postup: Vezmeme jedno dřívko a do středu nanese lepidlo. Vezmeme druhé dřívko a přilepíme ho v půlce k prvnímu tak, aby dřívka tvořila písmeno X. Opět nanese do středu lepidlo a přilepíme poslední dřívko tak, aby mezi dřívky byla přibližně stejná vzdálenost. Na závěr se hvězda ozdobí glitrovými lepidly. Může se rovnou nanášet

z tub a nebo roztírat štětcem. Hvězdy se také dají ozdobit tvary z raznice, barvami a podobně.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo přiblížit práci s netradičními materiály a postupy při výtvarných činnostech. Jedním ze záměrů bylo vytvoření sborníku námětů, který by mně i ostatním, pomohl při tvoření s dětmi. Materiály jsem shromažďovala po dobu téměř tří let. Docházela jsem pravidelně do mateřské školy, kde jsem měla možnost pozorovat práci učitelek, čerpat z jejich zkušeností a realizovat s dětmi svoje nápady k tvoření. Většinou jsme pracovali ráno a tvořil pouze ten, kdo chtěl. To, že jsou činnosti pro děti zajímavé jsem si ověřila tím, že se mnou tvořily téměř všichni. Velký úspěch měla technika kuličkování, kdy děti pohyby víka krabice rozmazávaly obraz kuličkami namočenými v barvě. Také je bavila práce s modelovacími hmotami, u slaneho těsta zkoušely jazykem slanost a tím si rozvíjely i smyslové vnímání.

Při realizaci praktické části jsem si ověřila, že děti předškolního věku oplývají spoustou nápadů a mají velkou chuť tvořit. Stačí jim dát jen prostor a šanci sdělit své nápady, nadchnout je.

Většinu odpadových a zbytkových materiálů jsem nashromáždila z domova. Rodiče s dětmi nosili převážně víčka od PET láhve a kovové zátky.

Těší mě, že se mi úspěšně podařilo vytvořit bohatý zásobník praxí prověřených výtvarných námětů se srozumitelnými postupy. Paní učitelky i děti byly s mojí prací spokojeni. Pro mě bylo velkou odměnou, když jsem viděla úsměvy dětí při výtvarném tvoření.

POUŽITÉ ZDROJE

BEAN, Reynold. *Jak rozvíjet tvořivost dítěte*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-717-8035-9.

DAVIDO, Roseline. *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. Vyd. 2. Překlad Alena Lhotová, Hana Prousková. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-415-1.

FICHNOVÁ, Katarína a Eva SZOBIOVÁ. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí: náměty k RVP pro předškolní vzdělávání*. Vyd. 2. Překlad Hana Vaňková. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0195-3.

HOROVÁ, Jitka. *100 inspirací z Ekoateliéru: moderní abeceda tvořivé recyklace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-748-0.

HOROVÁ, Jitka. *Ateliér výtvarných nápadů: praktický kalendář tvořivé recyklace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0735-1.

KOHL, Mary Ann F. *3 200 výtvarných činností: náměty pro tvořivost dětí od 3 let*. Vyd. 6. Překlad Marie Polasková. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0517-3.

KOHL, Mary Ann F. *Výtvarné činnosti pro malé děti: [rozdíváme šikovnost a tvořivost dětí od 1 do 3 let]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8891-0.

LEBLOVÁ, Eliška. *Environmentální výchova v mateřské škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0094-9.

MLEJNEK, Josef. *Dětská tvořivá hra*. Praha: IPOS ARTAMA, 1997. ISBN 80-706-8104-7.

SVOBODOVÁ, Eva a Hana ŠVEJDOVÁ. *Metody dramatické výchovy v mateřské škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0020-8.

SVOBODOVÁ, Marie. *Výtvarná výchova v předškolním věku: (určeno učitelkám mateřských škol, rodičům, prarodičům a všem, kdo výtvarně pracují s dětmi předškolního věku)*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 1998. ISBN 80-858-0847-1.

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Léto a podzim*. 1. vyd. Ilustrace Jitka Tláskalová. Olomouc: Rubico, 2006. ISBN 80-734-6066-1.

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Velikonoce: původ, zvyky, hry, pohádky, návody a náměty*. Vyd. 2. Olomouc: Rubico, 2004. ISBN 80-734-6044-0.

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Zima*. 1. vyd. Ilustrace Jitka Tláskalová. Olomouc: Rubico, 2005. ISBN 80-734-6059-9.

UŽDIL, J. ŠAŠINKOVÁ. *Výtvarná výchova v předškolním věku*, Praha: SPN 1980, 14-032-83

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VODÁKOVÁ, Jitka. *Praktické činnosti*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-729-0232-6.